

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Abonementa za ozemlje SHS: letno 180 Din, za ½ leta 90 Din, za ¼ leta 45 Din, mesečno 15 Din; **za inozemstvo:** 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XI. Telefon št. 2552. LJUBLJANA, v torek, dne 9. oktobra 1928. Telefon št. 2552. ŠTEV. 120.

Pobijanje draginje.

Draginja je velika, o tem ni nobene dvoma. Tarnajo delavci, še bolj zasebni nameščenci in državni uradniki, pritožujejo se pa tudi obrtniki in trgovci. Kakor so druge življenske potrebščine, tako so drage tudi sirovine za fabrikanta in tako je tudi drag denar, ki ga mora investirati trgovec in obrtnik v svojem obratu. Položaj je tak, da moreš danes s tujim izposojenim denarjem jedva obratovati. Obresti so visoke in zahtevajo ves dobiček, pa tudi preko tega. Pri vsej skrbnosti in varčnosti, pri redukciji rezijskih stroškov do skrajne meje bo težko obratovati onemu, ki nima lastnih zalog in lastnega premoženja. Položaj je v resnici težak. Toda teh težav ne čutimo samo pri nas, ampak so splošen pojav, proti kateremu se vodi borba vsepovsod. Vprašanje je le, kakšna kredstva je vporabiti proti temu zlu in kje začeti z borbo, da pridemo, ako ne do popolnega uspeha, pa vsaj do omiljenja sedanjega položaja?

Mi smo o tem ponovno pisali in če pogledamo nazaj na naše predloge in nasvete o priliki sklepanja trgovinskih pogodb z drugimi državami, pri pripravi za nov davčni zakon, pri sestavi državnih in oblastnih proračunov, novih železniških tarifah, carinskih ukrepah i. dr. vidimo, da je vse naše stremljenje, da so vse naše akcije usmerjene na eden in isti cilj: da zmoremo sedanje hude čase in da se prebijemo iz teh nevarnih prilik, ki ubijajo vsako obrtno in kupčijsko podjetnost in so že popolnoma izčrpale kupno moč konsumenta. Stremljenje po izboljšanju položaja, odnosno po omiljenju draginje postaja ob bližajoči se zimi čim dalje bolj intenzivno in klicom po »energičnih« ukrepah se odgovarja z več ali manj problematičnimi akcijami, ne da bi se hotelo pogledati v bistvo vprašanja in začeti z zdravljenjem ob korenu.

Med akcijami, ki so bile v te svrhe podvzete v zadnjem času in zaslužile, da o njej spregovorimo par besed, je vsekakor akcija mestne občine ljubljanske za znižanje cen mesa. Kakor otrok, ki se jezi nad palico in jo hoče kaznovati, ker ga je udarila, prav tako se dolži tudi tu radi visokih cen za meso same mesarje. Ti, edino ti so povzročili porast cen, zato je treba poslati med nje posebne komisije, ki naj ugotovijo, koliko dobička imajo mesarski mojstri pri klanju in pri prodaji mesa. Že dejstvo samo, da se je določila taka komisija, je povzročilo pri nerazodni masi neko ogorčenje proti mesarjem. Dasi smo doživeli že precej takšnih poskusov pobijanja draginje in se dobršen del konsumentov s takimi recepti ne da več slepiti, so vendar bili mesarji, zlasti pred komisijonelnim klanjem izpostavljeni opazkam, ki jih niso zaslužili.

Ob določenem dnevu se je sestala komisija na živinskem trgu, prisostvovala je barantanju in si je izmed prodanih volov izbrala tri komade za poskusno klanje. Predvsem je na licu mesta ugotovila točno nakupno ceno in to po zaslišanju strank in predložitvi pismenega potrdila. Nato se je vsakega vola posebej stehtalo, pred komisijo zaklalo, razkomadilo in zopet uradno tehtalo. Na podlagi teh podatkov, povprečne prodajne cene za meso na stojnicah in ugotovljenih povprečnih rezijskih stroškov se je določila prodajna cena

za meso od vsakega komada posebej. In kakšen je bil rezultat te komisijonelne preiskave? Mesto oderuških dobičkov, o katerih se je prej govorilo in pisalo, bi smeli mesarji, če bi hoteli pri gornjih treh komadih zaslužiti vsaj običajno dovoljeni trgovski dobiček, cene mesu celo zvišati!

Prav v mesarskem obrtu je v Ljubljani konkurenca tolika, da že sama do skrajnosti odmerja zaslužek. Treba je velike spretnosti in pri nakupovanju neutrudne pridnosti, da se ob veliki konkurenci blago sploh razpeča. Prosta in velika konkurenca je najboljši, najzanesljivejši regulator in najstrožji pobijalec cen. Zato so akcije, kakor je bila zgornja nesmiselne in — milo rečeno — smešne. Menimo, da ima mestna občina drugod prilike dovolj, da pokaže svojo dobro voljo za znižanje tržnih cen.

Pravkar je izdelal načrt novega tržnega reda za Ljubljano. Načrt določa kot najvišjega čuvarja tržnega prometa novo inštanco, in sicer tržno nadzorstvo, kojega člani bodo mestni fizik, veterinar, tržni komisar in

končno tržni nadzornik. Zdi se nam, da uvedba nove štiričlanske instance nad tržni nadzornikom ne bo odgovarjala svojemu namenu in tudi ne bo niti v najmanjši meri pripomogla k znižanju tržnih rezijskih stroškov. Tudi bodo morali predložiti vsi prekupčevalci na trgu, predno dobijo obrtni list, spričevalo zdravnika, da so zdravi. Poleg tega pa uvaja novi tržni red vsakoletne obvezne zdravniške preglede vseh prekupčevalcev na trgu. Mar se hoče vse to uvesti z dobrim namenom, da se poceni tržni promet?

Z vzgledno marljivostjo in železno voljo prenaša naš obrtni in kupčijski gospodar vse težave sedanje gospodarske mizerije in s pravo slovensko potrpežljivostjo se je podvrgel tudi preiskavam, da dokaže, da je njegovo delo realno, solidno in pošteno! Povzročiteljem take preiskave pa je rezultat preiskave same dokazal, da se v stvari bore malo razumejo, da niti lokalnih tržnih prilik dobro ne poznajo, ker bi sicer tako akcijo niti ne svetovali.

Fr. Zelenik:

Za vsaki dan.

Skoraj vsaka industrijska in veletrgovska firma ima svoje potnike in zastopnike, kateri obiskujejo redno odjemalce. Navadno firma pismeno obvesti nekaj dni prej odjemalca, da ga bo obiskal potnik, kateremu naj prihrani naročbe. Trgovskemu potniku pokažete svojo naklonjenost, če mu prihranite naročbo in ne naročate naravnost pri firmi, saj neposredno naročilo ni vezano s kako koristjo za naročnika.

Kakor se razlikujejo potniki, tako je različno tudi obnašanje trgovcev ali obrtnikov napram potnikom in zastopnikom. V tem oziru bi lahko marsikaj grajali. Res je, da mora biti čas trgovcu in obrtniku dragocen in mora varčevati z njim. Ni pa v redu, če brezdelno pohaja po prodajalni in pisarni in tišči roke v žepu, potniku pa izjavi, da nima časa. Ni potrebno, da se s potnikom premljava dnevne novice itd., ker tudi potnik nima časa za zasebno govorjenje, ampak mora hiteti za naročbami, ali trgovske in kupčijske posle pa le razpravljaj s potnikom, poglej v vsakem slučaju vzorce in preceni cene, ker pri tem se marsikaj vidi in pridobi. Mnogokrat zamudi trgovec kako ugodno priliko, če nima časa za pregled vzorcev in cen, pa večkrat kje drugje dokaj dražje kupi.

Od potnika se mora vselej zahtevati, da za naročilo dá kopijo naročilnega lista. Predno se naročilni list podpiše, se mora natančno pregledati ali je vse tako in vse to zapisano, kar se je dogovorilo. Je že v krvi potnika in zastopnika, da rad zapiše nekoliko večjo količino kot je rekel naročnik itd. Pomni vselej, da navadno velja le to, kar je zapisano in so ustmene obljube potnika, ki niso zapisane v podpisnem naročilu, neveljavne.

Nekateri odjemalci se pustijo premetiti po potniku, da ne prevdarijo natančno, koliko so naročili in šele pozneje presodijo obseg podpisanega naročila. Živahno govorjenje in prigovarjanje potnika naj te ne zavede, ampak presodi takoj, koliko smeš naročiti. Boj se tistega potnika, ki slabo govori o konkurenci.

Predvsem pa moramo biti zelo natančni v navajanju načina in časa odpreme. Točno naj bo navedeno, ali se naj pošlje brzovozno ali navadno in kedaj. Kdor samo zapiše, da tega in tega dne mora dobavitelj odposlati ali mora biti blago v rokah odjemalca, še s tem ni dosegel pravice, da sme kasneje došlo blago zavrniti. Ta pravica se pridobi, ako se pripiše k datumu še pogoj, da pozneje došlo ali odposlano blago se ne sprejme v nobenem slučaju in je dobavitelj odgovoren za vsled zakasnitve nastalo škodo. Božična darila ali barvo za piruhe lahko rabi trgovec le za božič oziroma za veliko noč, ne pa pozneje. Tudi glede kakovosti naj bo naročba jasna in popolna. Ako se naroči potniku, bo naročba gotovo določala kakovost blaga. Večkrat je pa v tem oziru pomanjkljiva pismena naročba. Trgovec kaj rad zapiše: kakor zadnjič. Ta dostavek povzroča dobavitelju nepotrebno iskanje in večkrat sploh ne more dognati kakovosti. Zadnjič je imel tri kakovosti ene vrste blaga, n. pr. riža. Sedaj naroči eno vrečo, tedaj katero hoče imeti? Na vsakem pismenem naročilu naj bo zapisan tudi naslov naročnika. Ponovno se je pripetilo, da je naročnik

KDAJ JE TREBA PRIJAVITI TAKSI ZAVEZANO VOZILO, AKO SE MENJA LASTNIK?

Na to vprašanje je Generalna direkcija davkov z odlokom od 5. maja t. l., št. 57.097 odgovorila: Rok 15 dni, v katerem je vozilo ob prehodu iz lasti ene osebe v last druge osebe prijaviti, se računi: a) ako se kupljeno, darovano ali podedovano vozilo nahaja na kraju bivališča kupca, odnosno obdarovanca ali dediča, se rok računi od dneva kupne pogodbe, daritve ali prevzema kupljenega, podarjenega ali podedovanega vozila; b) ako se kupljeno, podarjeno ali podedovano vozilo ne nahaja na kraju bivališča kupca, obdarovanca ali dediča in se dotično vozilo prevaža po železnici ali ladji, se rok računi od dne izročitve odnosno prevzema. Dan izročitve ali prevzema se v tem primeru ugotovi po tovrnem listu.

* * *

TEHNIČNA OCTOVA KISLINA IN DRŽAVNA TROŠARINA.

Generalna direkcija davkov je z razpisom z dne 19. junija 1928, št. 78.939 določila, da tehnična octova kislina do 80% jakosti, ako je za uživanje neporabljiva, ni zavezana državni trošarini.

* * *

POBRANI NEPOSREDNI DAVKI V MESECU AVGUSTU 1928.

V mesecu avgustu 1928 se je v naši državi pobralo na neposrednih davkih in državnih pribitkih 177 milijonov Din. Po posameznih pokrajinah se plačilo razdeli sledeče: Vojvodina 55, Srbija in Crnagora 52, Hrvatska in Slavonija 33, Slovenija 20, Bosna in Hercegovina 13 in Dalmacija 4 milijone. Napram proračunu, po katerem znaša mesečna tangenta 139 milijonov, je uspeh za 38 milijonov ugodnejši. Od vseh davčnih vrst proračunjenega donosa nista dosegla edino davek na poslovni promet in vojnice, od kojih sta pa oba le neznatno zaostala za proračunom. V prvih petih mesecih tekoče proračunske dobe, to je v času od 1. aprila 1928 do 31. avgusta 1928 je znašal donos neposrednih davkov 630 milijonov, proračunjenih je pa bila 697 milijonov. Nasprotno pa je znašal donos v isti dobi lanskega leta samo 581 milijonov, torej se je v tekočem letu dvignil za 49 milijonov Din.

ZAKON O POSPEŠEVANJU PERUTNINARSTVA.

Ministrstvo za kmetijstvo in vode je izdelalo projekt zakona o pospeševanju perutninarstva. Ta projekt je izdelan na podlagi sklepov konference za pospeševanje živinoreje, kakor na podlagi mišljenja strokovnjakov Udruženja izvoznikov SHS, odnosno njene sekcije izvoznikov jaje, perutnine. Ta sekcija je izdelala na podlagi pismenih predlogov izvoznikov in na podlagi pismenih predlogov slovenskih izvoznikov te stroke, ki se je vršila 31. maja t. l. v Mariboru, obširen memorandum, katerega vsebino smo svoječasno objavili. Imenovana sekcija Udruženja izvoznikov je predlagala, da se štajerska pasma, ki daje prvovrstno belo meso, ki se prilagodi vsakemu podnebjju, se zadovolji z vsako hrano in znoši na leto 120 do 140 jajc, uvede v vsej državi. Kakor poročajo iz Beograda, je namen zakona v prvi vrsti ta, da se popravi pasma kokoši v naši državi. V ta namen naj bi se uvedle posebne selekcijske postaje za odgoj plemenske perutnine. Predvidena je tudi pomoč za ustanovitev modernih vzgajališč za perutnino in za propagando. Glede na dejstvo, da je perutnina v naši državi zelo degenerirana, bi imelo pametno pospeševanje perutninarstva velik vpliv na našo zunanjo trgovino, kajti jajca so eden najvažnejših naših izvoznih predmetov. Lani smo izvozili za 513 milijonov Din jaje, predlanskem pa za 606 milijonov Din.

* * *

CARINSKI AŽIJO.

Avstrija: 1 zlata krona = 1.44 šilinga; Jugoslavija: 1 zlati dinar = 11 papirnatih dinarjev; Ogrska: 1 zlata krona = 1.16 penga (14.500 kron); Rumunija: 1 zlati lej = 40 papirnatih lejov; Italija: 1 zlati lira = 3.67 papirnatih lir; Bolgarija: 1 zlati lev = 20 papirnatih levov; Grška: 1 zlata drahma = ca 24 papirnatih drahem; Španija: (za čas od 20. do 30. septembra) 1 zlata pezeta = 1.1613 papirnatih pezet.

* * *

POVIŠANJE CARINE ZA ŽITO, MOKO IN ZDROB V ITALIJI.

Italijanska vlada je z dnem 13. septembra t. l. povišala carino na žito od 7.50 na 11 zlatih lir. Vsled tega se poviša tudi carina na moko in zdrob na 16.75 odnosno na 22.75.

pozabil podpisati in tudi napisati svoj naslov, poštni pečat je navadno nečitljiv in naslovnik ni vedel od koga je naročba. Izvršiti ga ni mogel, pa je dobil čez nekaj časa prav ogorčeno pritožbo.

Vsaka naročba naj bo pismena. Izogibaj se telefonskim in brzojavnim naročbam, ker so se izvršile že zlorabe. Tudi daj pismeno naročbo firmi v tvojem bivališču, in sicer na obrazcu, kakor ga je priporočal Trgovski koledar za leto 1927. V taki naročilnici naj stoji opazka, da se račun prizna in plača le, če inkasant pokaže tudi pismeno naročilnico, brez katere se ne sme izdati nikomur in nikako blago. Račun se mora poslati ob enem z blagom.

Nekatero blago se dobi prosto vozine ali carine, ako se vzame določena količina. Pri drugem zopet se doseže nižja cena za odjem večje količine. To se mora vse prevdariti in ugotoviti ali je taka razlika večja od izgube obresti za večji izdatek.

Blago se mora naročiti pravočasno, ne pa, ko je že zmanjkalo ali je zaloge že malenkostna.

Industrijska in veletrgovska podjetja pošiljajo cenike itd. Marsikateri trgovci imajo to škodljivo navado, da take pošiljke sploh ne pregleda, ampak jo vrže takoj v koš. Tako ravnanje s ceniki in tiskovinami je popolnoma napačno. Vsak cenik in vsaka tiskovina se mora pregledati, ker večkrat najdemo kaj, kar nam je koristno. Primerjati moramo cene, da so nam popolnoma znane, in tiskovine se morajo spraviti, ker večkrat je potrebno, da pogledamo eden ali drugi cenik.

Trgovec mora pregledovati tudi oglase v svojem stanovskem glasilu. Res, naš »Trgovski list« jih ima malo, ali so tega deloma tudi naši trgovci sami krivi, ker se premalo zanimajo za svoje stanovsko glasilu. Na drugi strani pa si marsikateri naših industrijcev domišlja, da mu ni potrebno oglaševanje v »Trgovskem listu«, pač pa večkrat čujemo tožbe, da naš trgovec naroča tuje blago v tujini. Res je, da gre prav mnogo naročb po nepotrebnem v tujino tudi za tako blago, katerega bi naročnik dobil doma celo ceneje. Kriv je predvsem fabrikant, ker ne opozarja trgovine z oglaševanjem na svoje izdelke. Videl sem, da je izdelovalec kakerega res dobrega predmeta še prišel na velesejem, ima tudi okrožnice in tiskovine, ki ga veliko stanejo in se nikakor ne dajo primerjati z oglašom v stanovskem listu, vendar izdatek za oglas se mu dozdeva prevelik. Trgovec ali industrijec lahko prodaja tudi zlato za svinco in vendar ne bo prodal, če tega ne pove.

Samo stokanje, da naši ljudje ne podpirajo dovolj svojega človeka in rajši naročujejo v tujini, ne zadostuje, moraš tudi opozarjati na svoj izdelek z reklamo na pravem mestu. Za tistega, ki mora prodajati preprodajalcem, je pravo mesto za oglaševanje prav »Trgovski list«.

ČEŠKOSLOVAŠKE INDEKSNE ŠTEVILKE.

Češkoslovaško nudi v zadnjih letih teoretično zanimivo konjunkturo, ki kljub dolgi dobi ne kaže nikakih bistvenih poviškov v cenah na debelo in v obrestni meri. Indeksna številka za veletrgovino je v zadnjih dveh letih le neznatno porasla in ravno v zadnjem času, v mesecu avgustu napram mesecu juliju celo padla. V podrobnostih je sicer razvoj indeksnih števil jak različčen, posebno indeks za poljedelske pridelke in živila je sedaj s 936,8 precej višji nego je bil v lanskem letu s 854,4. Odločilno pa je, da indeks za industrijske produkte le neznatno presega stanje lanskega leta: 999,6 proti 998,8. Ne sme se pa pri tem prezreti vpliva iz konjunkturo izločene branže. Indeks teh je danes s 1019,7 bistveno nižje nego je bil lansko leto, ko je znašal 1105,7, in kaže dejstvo, da se je cena drugih industrijskih produktov vendarle neznatno dvignila.

Na akcijo za gradbo lesenih stanovanjskih hiš

smo opozorili v zadnji številki »Trgovskega lista«. Akcijo je že pred časom začela in jo uspešno vodi druga »Mojmir« v Mariboru. Potom glasila »Domačija«, koja urejuje g. F. Pirc, se je posrečilo razširiti zanimanje za to akcijo po celi naši kraljevini in zadruga, kakor tudi uprava lista (Maribor, Koroška cesta 10) prejema v zadnjem času toliko dopisov, da z dajanjem informacij s svojim pisarniškim aparatom jedva zmore. Želeli bi bilo, da se za realizacijo akcije zavzame kak konsorcij lesnih industrijalcev ali pa kaka večja domača firma, ker je akcija zavzela že velik obseg in jo more izvesti le močna, dobro fundirana tvrdka.

KJE JE V AVSTRIJI NAJCENEJŠE IN KJE NAJDRAŽJE?

Najcenejši mesti v Avstriji sta Krems in Ried, kjer znašajo mesečni stroški za preskrbo ene osebe povprečno 86,90 in 87,22 šilingov, najdražja mesta pa so Celovec, Gradec in Dunaj, kjer znašajo povprečni preskrbni stroški na mesec 107,20, 105,53 in 96,20.

* * *

PROMET V REŠKEM PRISTANIŠČU V LETU 1927.

V pristanišču v Reki je v letu 1927 znašal razovor in natovor 14.800.890 q. Promet se je napram stanju v letu 1924 dvignil za več nego polovico, napram stanju v letu 1913 pa je znašal približno eno tretjino takratnega prometa. Za reško luko je došlo na reški kolodvor odnošno iz kolodvora za natovor na ladje v letu 1927: 6.996.776 q blaga. Na tem prometu so udeležene sledeče države: Jugoslavija 2.455.287 q, Italija 1.395.574 centov, Češkoslovaška 1.392.706 q, Avstrija 440.685 q, Madžarska 126.371 q, Poljska 14.641 q, Rumunija 11.840 q, Nemčija 10.636 q, Francija 1835 q in vse druge države s 11.201 q.

* * *

PODATKI ČEŠKOSLOVAŠKEGA SOCIJALNEGA ZAVAROVANJA.

Po uradnih podatkih češkoslovaške statistike je na Češkoslovaškem zavarovanih pri bolniških blagajnah 2,6 milijona delavcev. Od teh jih prejema 210.000 dnevno mezdo izpod 6 Kč, en milijon izpod 10 Kč, 72% delavcev dela za dnevno mezdo izpod 25 Kč, 706.000 delavcev zasluži preko 30 Kč in 165.000 delavcev preko 40 Kč.

* * *

UREDITEV IZVOZNE IN UVOZNE ŽITNE TRGOVINE NA POLJSKEM.

Poljski ministrski svet je glede zunanje trgovine z žitom, moko in krmili sledeče ukrenil: Izvozna carina za pšenico v izmeri 20 zlatov za 100 kg velja do 31. julija 1929. Prepoved uvoza pšenice se podaljša do 31. decembra t. l.; izvzeti so pa izjemni slučaj, ker domači pšenični pridelek ne zadostuje za kritje domače potrebe. Izvozna carina na rž v izmeri 15 zlatov za 100 kg se prav tako podaljša do 31. julija 1929. Uvoz rži je neoviran. Uvozna prepoved za pšenično moko se podaljša do 31. marca 1929, izvozna carina na pšenično moko pa odpade. Uvoz ržene moke je prepovedan do 31. marca 1929. Na novo so vpeljali, in sicer s takojšnjo veljavnostjo, izvozno carino za krmilna sredstva, in sicer za seno v višini 15 zlatov pri 100 kg, za oves pa v višini 10 zlatov. Izvozno carino za otrobo so znižali na 5 zlatov za 100 kg. Uvozno prepoved za ječmenovo pšeno so podaljšali samo do 31. t. m.

Dolžnost vsakega zavednega trgovca je, da pridobi vsaj enega naročnika na »Trgovski list«!

Težave z žitom v Rusiji.

Rykov je prisostvoval seji sveta ljudskih ukrajinskih komisarjev v Harkovu, kjer so se posvetovali o načrtu za dobavo žita, o blagovni preskrbi industrijskih okrajev ter o položaju krajev, ki trpijo na pomanjkanju žita. Pri tej priliki je Rykov poudarjal, da bo imela pomoč za trpeče pokrajine pomembne posledice za proračunski položaj. Izravnanje skupnega proračuna Sovjetske zveze je zadelo letos na velike težkoče, vsled rastočih zahtev posameznih republik in zvezne industrije. Te finančne težkoče so bile še pomnožene vsled manjših državnih dohodkov (kot davka in akciz) v okrajih, kjer trpijo na pomanjkanju žita. Ker je Sovjetska zveza nedvomno obvezana, da zagotovi trajno denarno preskrbo industrijskih velepodjetij, kot na primer za veliko elektrarno ob Dnjepu in druga gradeča se velepodjetja, nastane potreba, da v tekočem računskem letu — od 1. oktobra nadalje — ne bodo pričeli skoraj z nobenim industrijskim podjetjem večjega obsega. Razdelitev razpoložljivih sredstev se bo izvršila razmerno koristim sovjetskih republik ob njih neposrednem sodelovanju.

Ta zanimivi Rykovov govor so prinesli sovjetski listi le v izvlečkih; kaže nam obsežni vpliv nekaterih deloma že znanih gospodarskih težkoč na skupni položaj; ne samo očitno slabo letino v obširnih pokrajinah Ukrajine, temveč tudi pichlost sredstev za izvedbo tako potrebne industrijalizacije. Iz Rykovega govora in iz drugih izjav moramo sklepati, da se načrt sovjetskega gospodarstva, ki je bil preračunjen za pet let in ki stopa sedaj v svoje tretje leto, ne bo mogel izvršiti v nameravanem obsegu. Ta ugotovitev je zato potrebna, ker trdijo načelno usmerjeni krogi večkrat ravno nasprotno. Veliko bo še treba, preden bo Rusija tam, kjer bi bila rada.

ZVIŠANJE OBREŠTNE MERE NA OGRSKEM.

Lani so ustanovili na Ogrskem v svrhu izločenja nedopustne konkurence med denarnimi zavodi kartel hranilnih vlog. Sedaj pa hočejo denarni zavodi stanje svojih hranilnih vlog zvišati in so zato pripravljani, da dajo vlagateljem višjo obrestno mero. Vsled tega bi se začela nova konkurenca med denarnimi zavodi in bi obstojala nevarnost, da pravkar ustanovljeni kartel razpade. Zato so se denarni zavodi med seboj pomenili in bodo skupaj obrestno mero zvišali, in sicer v prvi vrsti zato, ker znaša obrestovanje na borzi naloženih kapitalij že več kot 6%.

Trgovina.

Vino v Srbiji in Sremu. Poljedelsko ministrstvo poroča, da se zaključek letošnjega vinskega pridelka še ne da popolnoma pregledati, da bo pa pridelek v Sremu in v Srbiji gotovo zaostal za lanskim, tako kvantitativno kot kvalitativno. Grozdje je trpelo vsled neprestanega dežja in ima po dosedanjih analizah samo 16 odstotkov sladkorne vsebine. To so ugotovila inšpekcijska potovanja.

Pridelek orehov v naši državi je menda slabo izpadel; vzrok so zmrzali ob času cvetenja.

Novih konkurzov v Nemčiji je bilo v septembru 530, v avgustu 552. Številka prvih devetih mesecev s 6012 konkurzi je prekosila že številko vsega lanskega leta. Tudi poravnalna postopanja rastejo; letos v devetih mesecih 2315, lani v vsem letu 1443.

Ustanovitev borze usnja v Pragi je kongres usnja v Pragi splošno pozdravil in jo bodo skoraj gotovo tudi ustanovili. Sestanki bi se vršili enkrat na mesec ali pa še v daljšem razdobju.

Praška tvrdka svile Meißner in Saar je zašla v plačilne težkoče; obveznosti znašajo nad deset milijonov Kč. Tvrdka bi rada izvensodno poravnava in so izglede za ta način rešitve ugodni.

Premogovne cene na Angleškem za zimo bodo zvišane najbrž za 2 šilinga pri toni.

ZAKLJUČKI GORIVNE KONFERENCE V LONDONU.

Tajništvo pravkar zaključene svetovne gorivne konference v Londonu podaja na kratko sledeče točke kot pozitivni uspeh konference:

1. Po mnenju ameriških strokovnjakov zadostuje svetovna zaloga bencina za več stoletij.

2. Mogoče je izrabiti alkohol kot gorivno moč v majhnem obsegu za krajevne zahteve, a petrolej ostane glavni vir tekočega goriva za notranje kurjenje strojev.

3. Glede zogleja pri nizki temperaturi so se pojavila različna mnenja, ali se more ta način spričo tržnih cen med seboj tekmujočih gorivnih snovi s pridom uporabljati ali ne.

Torej bomo ostali še nadalje pri petroleju.

* * *

120 ODSOTKOV DIVIDENDE!

Upravni svet londonske Triplex Company je naznanil v zadnjem poročilu, da omogoča izredno dobra kupčija izplačilo 120-odstotne dividende delničarjem. Ta senzacionalna dividenda je vzbudila v londonskih in drugih gospodarskih krogih seveda živahno zanimanje in je postala vsestranski predmet prav velikih diskusij.

* * *

STAHLWERKE V JUGOSLAVIJI.

Pisali smo o pogodbi Združenih nemških jeklarn z Jugoslavijo, tihoči se dobave lokomotiv itd. ter da bodo Združene jeklarne najele za to v Ameriki posojilo 20 milijonov dolarjev. Sedaj bomo: Pogodbo Združenih jeklarn z Jugoslavijo moremo označiti kot del sistema, ki se pričinja tvoriti spričo pomanjkanja kapitala v Nemčiji. Nemška produkcija prevzema produkcijo, financiranje in kreditno jamstvo, dočim prevzamejo pravo nabavo kapitala na kapitalu bogatejših držav, v prvi vrsti Amerika, v novjšem času v večji meri tudi Francija. O Franciji kot dobavitelji kapitala priobčamo drug članek in bomo še posebej pisali.

Svetovno premogarstvo.*

V zadnjem času je stopilo vprašanje evropskega premogovnega dogovora zopet močnejše v ospredje. Na več drugih mestih govorimo v londonski gorivni konferenci. Dalje slišimo o posebnih pogajanjih zastopnikov angleške premogovne industrije z zastopniki poljskih gornjesleških premogovnikov; dalje je obiskalo zastopstvo britanskih premogovnih lastnikov ruhrsko premogovno okrožje, kar spravljajo prav tako v zvezo z vprašanjem evropskega premogovnega dogovora. Seveda so pa vsa poročila o hitrem zaključku tega dogovora preuranjena. Pri marsikomu ne moremo reči, da mu manjka dobre volje, a manjkajo še nekateri važni predpogoji za tak sporazum. Na Angleškem manjka še zmeraj enotna organizacija za prodajo premoga, kar je seveda trajna ovira v razvoju te industrije. Angleški premogarji so ustanovili v začetku leta po zgledu Nemcev tri sindikate, enega za Južni Wales, enega za Srednjo Anglijo, enega za Škotsko, torej za glavne tri britanske premogovne okraje, a te organizacije so še pomanjkljive, ker nimajo enotne politike. Vsi zastopniki angleškega premogarstva, ki so govorili v zadnjem času o teh organizacijah, so si edini v tem, da sindikati kot celota angleškemu rudarstvu niso dosti koristili. Glavni vzrok njih ustanovitve je bilo stremljenje po izločenju medsebojne konkurence posameznih premogovnikov. To konkurenco so sicer izločili, na njeno mesto je pa stopila konkurenca sindikata, ki je še veliko hujša. To se vidi tudi v obratnih zaključkih angleških premogovnikov.

Finančni položaj angleškega premogarstva se s sindikati ni zboljšal. Sicer se je povečala konkurenčna zmožnost angleškega premoga v inozemstvu, a to le z izrecnim dumpin-

gom. Srednjeangleški sindikat, ki je izrecen eksportni sindikat, je plačeval v zadnjem času eksportne premije v višini skoraj 4 šilinge za 1 tono, s čimer ni bil samo nižji ponudnik kot konkurenčne inozemske trdke, temveč tudi nižji kot ostala dva angleška premogovna okraja. Tako je Srednja Anglija v prvih sedmih mesecih t. l. poslala v Nemčijo več kot 300.000 ton premoga, dočim jih je poslala lani samo 150.000 ton. Eksport v Holandijo je narasel od 160.000 na 279.000 ton. Kljub tem eksportnim uspehom pa ostane celotni položaj Anglije na svetovnih premogovnih trgih napram predvojnemu času precej zadaj. To se vidi iz sledečega seznama:

Prodajni trgi	Nemški premog v milijonih ton	
	1913	1927
Francija	3.567	6.308
Belgija	6.167	5.572
Italija	1.028	4.394
Skand. države	502	793

Prodajni trgi	Angleški premog v milijonih ton	
	1913	1927
Francija	12.981	8.759
Belgija	2.064	1.590
Italija	9.802	6.053
Skand. države	10.054	5.845

Nemški izvoz je bil lani samo v Belgijo manjši kot v zadnjem predvojnem letu, sicer se je pa zelo dvignil, zlasti v Italijo; angleški izvoz je pa v vseh oddelkih nazadoval, včasih prav močno.

Tudi angleški skupni eksport zastaja, bodisi v primeru z Nemčijo, bodisi v primeru s Poljsko. V zadnjih treh letih in v prvem letošnjem polletju se je eksport takole razvijal (v milijonih ton):

	Anglija	Nemčija	Poljska
1925	50.8	13.6	8.0
1926	20.6	28.9	14.2
1927	51.1	26.9	10.9
I. poll. 1928	24.6	12.0	6.0

Pomanjkanje enotne prodajne organizacije ter poslabšani položaj na inozemskih trgih sta na Angleškem glavni ovira pristopa h kateremukoli mednarodnemu premogovnemu sporazumu. Zato se bo mednarodna konvencija izvršila šele v nedoglednem času, ko se bo angleško premogarstvo prej samo doma reorganiziralo. Da bo

pa do mednarodne konvencije enkrat prišlo, to je pa pač precej gotova stvar.

Na evropskih premogovnih trgih položaj v zadnjem času pač ni posebno ugoden, na drugi strani pa tudi ni kritičen. Zaposlenost srednje evropske industrije, koje konjunktura je v zadnjih dveh letih položaj premogovnikov bistveno zboljšala, kaže sicer v posameznih panogah majhno poslabšanje, a je še zmeraj boljša kot v času pred angleškim premogovnim štrajkom leta 1926. Naraščajoča konkurenca na premogovnih trgih, na kateri sta udeleženi zlasti Anglija in Poljska, nam pravi, da bo položaj premogovne industrije zopet veliko slabši, ko se bo poslabšala zaposlenost kovinske industrije. V precej težavnih razmerah je Nemčija. Ruhrski premogovniki so morali zvišati mezde in ceno premoga, dočim gredo angleške cene stalno nazaj, tako da je od teh dveh tekmecev Nemčija očitno na slabšem. Poleg tega se poraja v zadnjem času nov konkurent, ki pred vojsko skoraj sploh ni prišel v poštev, Holandija. Ta država je nakopala leta 1913 skupaj 1.870.000 ton premoga, leta 1927 pa že 9.490.000 ton, in se še ne more reči, kdaj se bo produkcija ustavila, ker so holandski premogovniki med najbolje opremljenimi v Evropi. Pri tem je zanimivo dejstvo, da se nahaja največji premogovnik in tudi velik del drugih premogovnikov v roki države, ki je investirala v en sam premogovnik nad 850 milijonov dinarjev. To so pač investicije, ki si jih more dovoliti le Holandija. Vidimo torej, da bo konkurenca na evropskih premogovnih trgih še veliko hujša kot je bila doslej.

Pred par dnevi smo na drugem mestu govorili, kako bo izvedla Anglija doma reorganizacijo premogarstva, nakar bodo stopili Angleži k mizi pogajanj vse drugače opremljeni kot so sedaj. Pride k vsemu temu še konkurenca petroleja itd., tako da se porajajo veliki problemi svetovnovaznega značaja.

Premog, drva, koks, kovaški premog in oglje »ILIRIJA«

Vilharjeva cesta (za Glavnim kol.),
Kralja Petra trg 8, Miklošičeva c. 4
Telefon štev. 2820.

PO SVETU.

Češkoslovaško Solo d. d. izkazuje stabilizacijsko bilanco s prebitkom 52 milijonov Kč. Polovico bodo dali v stabilizacijsko rezervo, polovico bodo pa porabili za izdajo gratis-delnice in bodo s tem zvišali delniško glavnico na 52 milijonov Kč. Skupne rezerve bi znašale 74 milijonov Kč.

Produkcija Škodovih tovarn je po začasnih računih letos dosti boljša kot je bila lani.

Praška Mestna hranilnica je imela na koncu septembra že 2146 milijonov Kč hranilnih vlog, Vinohradska 521, Češka 644 milijonov.

Položaj nemške platnene industrije ni ravno preveč ugoden, in pravijo, da bi se dal morda zboljšati le s trdno spojitvijo vseh tovarn v močno organizacijo.

Nemška kemična tovarna Johannes-thal je v denarnih težkočah in se pogaja z upniki za poravnavo. Pasiva računijo na več kot dva milijona mark.

Gospodarski položaj U. S. A. označajo kot prav zadovoljiv; industrijska produkcija je na višku, veletrgovina se dviga.

Dillon Read Corporation, podružnica znane newyorške banke Dillon Read and Co., je otvorila s 1. oktobrom v Londonu zopet novo evropsko podružnico. Pečala se bo z vsemi bančnimi posli.

Nove bankovce po 50 šilingov bo izdala avstrijska vlada v pomladi 1929, bankovce po 1000 šilingov pa v jeseni 1929.

Zveza poljskih kovinskih tovarn v Katowicah je sklenila ustanovitev eksportnega sindikata za ureditev izvoznega kontingenta, s čimer bi se preprečila medsebojna konkurenca poljskih kovinskih tovarn na inozemskih trgih.

Ogrsko carinsko tarifo so v nekaterih točkah revidirali, tako glede lakov, raznih vrst olja, masti itd.

Za vojna brodovja izdajo na leto skoraj 70 milijonov dinarjev.

Ceno bakrene pločevine v Nemčiji so z veljavnostjo od 4. oktobra dvignili na 204 marke.

Borzo svile hočejo ustanoviti v Lyonu in jo hočejo organizirati po zgledu svilenih borz v Nemyorku in Milanu.

Borzni sedež v Nemyorku so prodali 3. t. m. za 425.000 dolarjev, in za prav isto svoto tudi 2. oktobra. Pred tema dvema dnevnoma je bila najvišja cena za sedež 20. septembra, 415.000 dolarjev.

Standard Oil je pričela menda kontrolirati poljsko petrolejsko industrijo.

Anglo-German Banking Corporation je naslov nove banke, ustanovljene v Londonu. Angleški krogi domnevajo, da stoji za novo banko nemški veleindustrialec Thyssen.

Kongres mednarodne zveze samostojnih trgovskih zastopnikov se bo vršil od 18 do 22. t. m. na Dunaju.

Promet z delnicami na newyorški borzi je dosegel v septembru rekordni znesek 90.250.000 kosov. Dotedaj najvišjo številko je izkazoval marec, in sicer 85.800.000 kosov.

Rumunija je izdelala načrt nove carinske tarife, tarifo bo pregledala posebna komisija kakor hitro mogoče, da bo stopila prej v veljavo.

Mednarodni kartel tračnic se bo na zborovanju v Bruslju baval v prvi vrsti z nepričakovano visokim prekoračenjem udeležne kvote angleških tovarn.

Ceno sladkorja so ogrske sladkorne tovarne z veljavnostjo od 5. t. m. znižale na 114:50 pengö za kristalni sladkor in na 120:50 pengö za sladkor v kockah za 1 met. stot.

Splošna nemška konvencija bencina je stopila v veljavo s 1. oktobrom.

Londonška konferenca kuriva se je po dvatedenskem zborovanju zaključila. Glede zgorenja premoga pri nizki temperaturi je bilo splošno mnenje to, da na konkurenco z drugimi kurivnimi snovmi zaenkrat še ni mogoče misliti.

Na polju zvočnega filma se pripravlja sodelovanje nemške trdke Siemens Halske ter britanske Phototone Ltd. Združili bodo izkustva obeh družb.

Šmol-ova

„Gumitran“

mast za usnje

edino pravo sredstvo

za konzerviranje usnja

štrpacnih čevljev

„UNIO“, družba z o. z.

Maribor

Ivan Hribar:

130

Moji spomini.

Naslednjega dne sestali smo se pri obedu v hotelu »Imperial« knezoškof, potem moj prijatelj in knezoškofov součinec Fran Borštnik, profesor dubrovniške gimnazije, in jaz. Naravno je, da so se naši razgovori vrteli zopet le največ o razmerah v domovini. Iz teh razgovorov mogel sem spoznati, da novemu knezoškofu ne bije srce za narodne pravice in njegov blagor nič manje ko meni in zagotovil sem ga, ko smo se razhajali, da mu v Ljubljani priredim tak sprejem, kakršnega še ni bil deležen doslej noben škof.

Klub občinskega sveta je moje poročilo o sestanku z novim knezoškofom vzel z veseljem na znanje in mi je rad pritrdil, da bodi njegov sprejem nad vse slovesen. Edini dr. Tavčar mi je dejal, da je morebiti prenačljeno, ako se s preveliko slovesnostjo že naprej izkazujemo sporazumne z delovanjem škofovim, ko še ne vemo kakšno bo in če ne bo obrnjeno proti nam. A udal se je, ko sem mu odgovoril, da na obnašanje škofovo do nas utegne v precejšnji meri uplivati naše obnašanje do njega.

Sprejem vršil se je potem ob najlepšem pomladanskem vremenu res tako slovesno, da Ljubljana nikdar slovesnejšega škofovega sprejema videla ni. Novi škof si je pa s svojim nastopom tudi takoj pridobil simpatije vsega slovenskega prebivalstva ljubljanskega in je zlasti občinski svet bil zadovoljen, da se je sprejem, ki je bil obenem mogočna narodna manifestacija, izvršil tako nad vse sijajno in dostojno.

Knezoškof Anton Bonaventura vsled svoje večletne odsotnosti iz Ljubljane razmer v njej ni poznal več drugače, ko po čitanju časnikov in po zasebnih pismih. Zato mi je že dne 27. februarja 1899 pisal: »Mislim se ukloniti na kakav miran kraj, da se malo zberem in za Ljubljano pripravim. Od onod Vam bom pisal in prosil Vas, da mi izvolite neke odnose razjasniti.« — V Dubrovniku pa mi je omenil, naj mu ne zamerim, ako se bo o eni ali drugi stvari želel pri meni informovati. Že ob tisti priliki priporočil sem mu, naj po prihodu v Ljubljano napravi pri dr. Tavčarju nastopni obisk.

Ko se je to potem res zgodilo, prišel je dr. Tavčar nekega dne ves srečen k meni.

»Pomisli,« dejal mi je radosti sijajočega obraza, »škof mi je napravil obisk. In da si videl, kako so se začeli na Bregu zbirati ljudje, ko so videli, da stoji škofova kočija pred mojo hišo. Pomisli, škof pri dr. Tavčarju!«

»Vidiš, kako si bil na napačni poti, ko si se oglašal proti slovesnemu sprejemu,« odvrnem mu in pristavim, da vse škofovo obnašanje daje upanje, da pride v deželi do ublaženja slovenskega strankarskega boja.

Res so vsa znamenja kazala, da se moja nada izpolni. Knezoškof začel je zahajati na prireditve v »Narodni dom« in je prve mesece bil menda na vsaki. Pri tem pa menda ni računil z dvema važnima faktorjema: z žensko nečimernostjo in z modo. O prvi ni, da bi še posebej govoril. Ona je tu, odkar prebiva človeški rod na zemlji. Druga pa je hčerka prve in si je pridobila kot absolutna vladarica neomejeno gospodstvo nad družabnim ženstvom. — In zgodilo se je, da je neka pevka, ki je nastopila pri eni čitalničnih vesellic, čutila potrebo obleči se tako po modi, da to ni bilo ne lepo in ne okusno in da je žalilo estetski čut knezoškofa, kakor n. pr. tudi moj in skoro gotovo še marsikoga izmed navzočih. Knezoškof se je nad tem nastopom pohujševal in je od te veselice odhajal z neprijetnim občutkom, ki mu je zagrenil nadaljnje veselje do udeležbe pri čitalničnih vesellicah.

Še tistega leta prišlo je k temu nekaj novega, kar je v odločbah knezoškofovih zbudilo važnejši in trajnejši odmev. V Ljubljani je bil shod vseučiliščnikov, ki je obetal najboljše. Zgodilo se je namreč prvokrat, da so vseučiliščniki priznali bogoslovce za svoje akademске tovariše in so jih povabili na shod, ki je imel namen, da na osnovi narodnostnega načela združi vse slovenske akademike k složenemu delovanju. V nekem članku, ki ga je priobčil »Slovenski Narod« dne 13. avgusta 1898 in kateremu je bilo poznati, da nosi pečat pripravljalnega odbora, bilo je namreč med drugim rečeno:

»Prva naloga mlajše generacije čaka nas v tem, da odpravimo in popravimo vse posledice tega domačega boja, da zatremo spomin na te žalostne dneve in

se že v prihodnji pripravljalni dobi zedinimo v principih. Kajti le stalna medsebojna zveza omogoča naglo napredovanje, iz harmonije rodi se veselje, iz sloge raste moč.«

Namen je bil torej gotovo plemenit; toda — dočim so goriški bogoslovci na shod poslali odposlanstvo — se ga ljubljanski udeležili niso.

Na shodu samem vladalo je bojno razpoloženje. Zanesli so ga nanj nekateri »Daničevci« s tem, da so nastopili prav po dr. Mahničevem receptu. Mahnič sam — ki je bil med tem postal škof — je v tisti dobi bival v Kamniku in nikako čudo ni, če so dijaki smatrali, da ta nastop ni brez zveze s tem njegovim bivanjem.

Narodnostno usmerjena akademska mladina je svojim tovarišem drugačne barve skušala odločbo za skupno delovanje kolikor le mogoče olajšati. Tekom razprave prvi dan shoda je akademik Nachtigal naglašal: »Obramba narodne eksistence je prva naša naloga. Sprava se je rodila na Dunaju, kjer so slovenski poslanci spoznali, da je drugače nemogoče rešiti narod. Poslanci so se združili, pustivši drug drugemu svoje prepričanje. Tudi med dijaki je tako združenje mogoče. Ako imajo nekateri razen narodnosti še posebne ideale — prosto naj jim bo — zato je vendar mogoče tako združenje, da se nihče ne odreče svojih načel in bo možno skupno delovanje.«

Vse to zmerno nastopanje akademikov, ki so bili učlanjeni v starejših akademskih društvih, ni nič pomagalo; manjšina je neomajno stala pri Mahničevem »katoličanstvu« in shod ni rodil onega za obrambo naše ogrožene narodnosti tako zaželjenega edinstva, ki so ga sklicevatelji pričakovali. Mladina se je bila razšla razcepljenejša, ko je bila prišla.

To je meni dalo povod, da sem na banketu v pozdravni napitnici dijakom omenil, da »krščanstva med nami nikdo ne odklanja, da se je pa v poslednjih letih na krščanstvo le preveč pozabilo in zato katolištvo prekomerno naglašalo«. Jasno je bilo, na kaj sem namigaval. Lahko sem pa to storil, ker sem bil pri tem v dobri družbi modrega, za vero in cerkev gotovo ne manje od Mahniča vnetega djakovskega biskupa Josipa Jurja.

(Dalje prihodnjič.)

PO SVETU.

Produkcija umetne svile. Vodilne tovarne umetne svile v Evropi so ustanovile poseben mednarodni urad za določitev enotnega vzorca za vlakna umetne svile, za določitev enotnih norm v posameznih panogah produkcije umetne svile in za določitev enotnih trgovskih oznak za prodajo umetne svile.

Prodaja avtomobilov v Ameriki je bila v septembru manjša kot v avgustu, a večja kot v lanskem septembru. Zaloge so majhne.

Delnice Fiat gredo na italijanskih borzah skokoma v višino. Govori se med drugim o bližnji izdaji gratis-delnice.

Reparacijska vsota, ki jo bo zahtevala francoska vlada pri končni ureditvi reparacijskega vprašanja, bo znašala ca. 30 milijard zlatih mark.

Borzni krediti v Newyorku so znašali na koncu septembra že 5514 milijonov dolarjev; od konca avgusta so se pomnožili za 462 milijonov dolarjev.

Nemškoturško sladkorno tovarno bodo zgradili v Carigradu; glavna znaša pol milijona turških funtov.

Budimpeška banka Halasz je tudi zala v plačilne težkoče; sanacijska akcija je v polnem teku.

Premogovna pogajanja med Angleži in Poljaki potekajo ugodno, in beremo, da so poljski premogarji voljni skleniti z Angleži pogodbo o razdelitvi prodajnih trgov; Poljaki zahtevajo, da obdržijo dosedanje prodajne trge v sosednjih državah, zlasti v Avstriji, Ogrski, Češkoslovaški in deloma tudi v Nemčiji.

Ogrski kartel cementa so pred kratkim podaljšali za več mesecev. Na novo so si razdelili kvote.

Posojila Nemčije, ki jih je najela v inozemstvu, znašajo v septembru vsoto 113 milijonov mark. Inozemski posojilni trg se je v septembru zelo poživil, in pričakujeja za tekoči mesec nadaljnega poživljenja.

Harriman je zadel pri pogajanjih z gornjesleško kovinsko industrijo na težkoče. Nemška vlada je pritislila menda na nemške lastnike delniških paketov pri vpoštev prihajajočih podjetjih, da svojih delnic ne odstopijo. Dalje se sliši, da češkoslovaški industrijec Weinmann, ki je glavni delničar v podjetju Königs in Laura, v nasprotju s svojim prvotnim mnenjem svojega delniškega paketa noče prodati.

Ureditev jugoslovansko - češkoslovaških obveznosti v starih kronah se je dosegla pretekli teden z dogovorom med češkoslovaškimi in jugoslovanskimi zastopniki. Dogovor pride pred oba parlamenta.

Zopetna otvoritev koebenhavnske banke »Privatbanken« smatrajo za gotovo. Banke so ji dala nova sredstva na razpolago. Rekonstrukcija banke se vrši brez sodelovanja danske vlade, pač pa s sodelovanjem inozemskega kapitala, zlasti večjega švedskega konsorcijske. Glavnico banke bodo določili s 40 milijoni kron, dispozijski zaklad pa s 6 milijoni.

Železnica Buenos Aires—Pacifik bo izplačala za finančno leto 1927/28 7% dividendo, toliko kot lani.

Pet velikih angleških premogovnih podjetij v Lancashire se je iz varčevalnih ozirov fuzioniralo. Podjetja zaposlujejo 20.000 delavcev. Delniška glavica nove družbe znaša 3 milijone funtov. To je četrti fuzija v angleškem premogarstvu po generalnem štrajku leta 1926.

Še ena danska banka je bankrotirala, banka v Stive (Jütlandija). Zgubljena sta delniška glavica in rezervni zaklad; deficit cenijo na dva milijona danskih kron.

RAZNO.

Prelom petrolejskih pogajanj z Rusi. Petrolejska pogajanja med Anglijo, Ameriko in Rusijo so bila zaključena brez uspeha. Svetovali so Rusom, naj nakupijo na leto 1 milijon ton petroleja in naj ga v Veliki Britaniji razdelijo pod pogojem 5-odstotne provizije, ki je namenjena za odškodnino prejšnjim lastnikom razlaščenih petrolejskih podjetij v Rusiji. Ta predlog so sovjetski zastopniki načelno odklonili, in pogajanja so se razbila.

Angleški trust cina. Šestnajst najpomembnejših velikobritanskih družb za produkcijo cina se je združilo v trust, ki bo imel naslov »London-Malayan Tin Trust Ltd.« (Tin = Zinn). Beseda malajski je zato zraven, ker je v britanskih malajskih državah največ cina. Trust bo kontroliral okoli 12 odstotkov vse svetovne produkcije cina in bo razpolagal z dvema milijonoma funtov avtoriziranega kapitala. Inicijativa za ustanovitev novega trusta je izšla od neke družbe, ki ima v cinovi produkciji Nigerije (Afrika) vodilno vlogo. Kakor se doznava, so tudi najpomembnejše nizozemsko-indijske družbe cina voljne, da sodelujejo z angleškim kapitalom. Na Angleškem gradijo tovarno, ki bo sama lahko predelala 50 odstotkov vse svetovne produkcije surovega cina.

Tujski promet v obmejni postaji v Mariboru. V septembru t. l. je v obmejni postaji Maribor prišlo iz Jugoslavije 5292 oseb, odpotovalo v Jugoslavijo 6223 oseb; prišlo iz Amerike 35 oseb, odpotovalo v Ameriko 44 oseb; prišlo iz Albanije 2 osebi; prišlo iz Avstrije 6249 oseb, odpotovalo v Avstrijo 6590 oseb; prišlo iz Bolgarije 14 oseb, odpotovalo v Bolgarijo 107 oseb; prišlo iz Grčije 3 osebe, odpotovale v Grčijo 3 osebe; prišlo iz Anglije 6 oseb, odpotovalo v Anglijo 6 oseb; prišlo iz Italije 121 oseb, odpotovalo v Italijo 149 oseb; prišlo iz Madjarske 88 oseb, odpotovalo v Madjarsko 100 oseb; prišlo iz Nemčije 1272 oseb, odpotovalo v Nemčijo 1076 oseb; prišlo iz Poljske 193 oseb, odpotovalo v Poljsko 197 oseb; prišlo iz Rumunije 38 oseb, odpotovalo v Rumunijo 31 oseb; prišlo iz Rusije 5 oseb; prišlo iz Turčije 4 osebe, odpotovalo 10 oseb; prišlo iz Francije 22 oseb, odpotovalo v Francijo 6 oseb; prišlo iz Češkoslovaške 2039 oseb, odpotovalo v Češkoslovaško 2322 oseb, prišlo iz Švice 60 oseb, odpotovalo v Švico 49 oseb;

prišlo iz drugih držav 94 oseb, odpotovalo v druge države 64 oseb. Torej je prišlo iz vseh držav 15.567 oseb, odpotovalo 16.977 oseb. Pri dopotovanju in odpotovanju tujecev v Maribor oziroma iz Maribora je bila Avstrija na prvem, Češkoslovaška na drugem in Nemčija na tretjem mestu.

Borza dela v Mariboru. Od 30. septembra do 6. oktobra je dela iskalo 117 moških in 78 žensk, tedaj 195 oseb, službenih mest je bilo 108 prostih, delo je dobilo 80 oseb, in sicer 42 moških in 38 žensk, odpotovalo jih je 40, odpadlo pa 34, koncem tedna je še ostalo v evidenci 355 moških in 212 žensk, tedaj 567 oseb. Od 1. januarja do 6. oktobra pa je dela iskalo 6954 oseb, službenih mest je bilo 3606 prostih, delo je dobilo 2420, odpotovalo jih je 1564, odpadlo pa 2403.

Pri Borzi dela v Mariboru dobe delo: 10 hlapcev, 15 viničarjev, 6 majarjev, 30 kamnosekov za izdelovanje granitnih kock, 10 gozdnih delavcev, 2 usnarja, 1 mizar, 3 sodarji, 2 kotlarja, 1 klepar, 1 tapetnik, 1 krojač, 4 čevljarji, 1 žagar, 1 mlinar, 1 strojnik, 1 sluga, 40 pomožnih delavcev, več vajencev (mlinarske, ključavničarske, kolarske, zlatarske, mizararske, čevljarske in medicarske obrti), kakor tudi 8 kmečkih dekel, 1 likarica, 1 gospodinja, 9 služkinj, 6 kuharic, 2 pletilki, 4 gospodinj, 6 pletilki (vajenki), 2 sobarici, 2 ribarici, 1 šiviljska vajenka.

DOBAVA, PRODAJA.

Dobave. Mašinsko odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 12. oktobra t. l. ponudbe glede dobave železne žice in mreže; do 16. oktobra t. l. glede dobave cinkove pločevine, 68.000 komadov zatikačev, 860 kg žičnikov in 1280 kg kotnega železa. — Sabračajno-komercialno odeljenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 17. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 346 komadov signalnih rogov za vlakovodje in čuvaje. (Pogoji so na vpogled pri posameznih odeljenjih. — Delavnica državnih železnic v Mariboru sprejema do 20. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 120 komadov nosilnih vzmeti. — Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 24. oktobra t. l. ponudbe glede dobave 8 garnitur nepremočljivih jamskih oblek. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 22. oktobra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave raznega železnega materiala. — Dne 25. oktobra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave pisarniškega materiala (svinčniki, kreda, črnilo, peresa, pečatni vosek, držala, risalni žeblički, spojnice, vrvice itd.); dne 26. oktobra t. l. pa glede dobave materiala za gornji ustroj. — Dne 25. oktobra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave posteljnega perila, slamnice in odej. — Dne 26. oktobra t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odeljenje, v Beogradu glede dobave materiala za potrebe državne markarnice (15.000 kg gumi-arabikuma in 300 kilogramov mase za valjarje). (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v

pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.) — Dne 9. oktobra t. l. se bo vršila pri Komandi Savske divizijske oblasti v Zagrebu, Gajeva ulica 30, ofertalna licitacija glede dobave govejega mesa za čas od 11. oktobra 1928 do 31. marca 1929. (Pogoji so na vpogled pri omenjeni komandi.) — Dne 25. oktobra t. l. se bo vršila pri Mašinskem odeljenju Direkcije državnih železnic v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave 140 m³ borovih plohov. (Pogoji so na vpogled pri omenjenem odeljenju.)

TRŽNA POROČILA.

Baker, ein, cink in svinec. Dvigajoča se tendenca na kovinskem trgu traja naprej, zlasti pri bakru in cinu in to v pomnoženi izmeri. V zadnjih tednih je izhajal nagib za dvigavanje cen iz spekulacijskih nakupov, sedaj pa izhaja iz potrebe, kar je znak boljše zaposlenosti industrije, ki kovine predeluje. Značilno na primer je, da se je dvignil v Londonu tečaj za elektrolitni baker tekoma enega tedna za pol funta. Če bodo šli nakupi bakra tako naprej kot gredo sedaj, se bo pojavilo tako pomanjkanje blaga, da bo moral kartel produkcijo zvišati. — **Hausse v cinu** ima svoj vzrok v nakupih za krite. Strokovni krogi pravijo, da bodo šle cene še nadalje gor, ker je potreba zmeraj večja. — Padle so pa v zadnjem času cene **cinka in svineca**, kar ima pa samo spekulativen značaj. Padanje se ne bo nadaljevalo, ker je povpraševanje konsuma spričo velike porabe trajno dobro.

MARIBORSKE TRŽNE CENE 1. OKTOBRA 1928.

Govedina 10 do 18 Din za kg, teletina 15 do 22-50, svinjina 15 do 30, mast 28 do 30, slanina 22 do 26, gnat 32 do 36, ovčje meso 12, klobase 18 do 40, salame 70 do 80, konjina 5 do 8 Din za kg. Kože svinjske 170 do 300 za komad goveje 17—19, telečje 28 do 29, svinjske 10 do 12, gornje usnje 85—130, podplati 50 do 95 Din.

Perutnina 15-50 do 100, domači zajci 5 do 25, divjačina 50 do 60, ribe 3 do 8 komad.

Mleko, maslo, sir, jajca. Mleko 2-80 do 3, smetana 10 do 14, maslo 40 do 60, sir 26 do 80, za kg, jajca 1-25 do 2-75 za komad.

Pijače. Vino novo 12 do 14, staro 16 do 25, pivo 9-50, žganje 30 do 40, sadjevec 4 do 5.

Kruh beli 5-50, črni 5 Din za kg.

Sadje. Jabolka 3 do 8, grozdje 8 do 12, slive 3-50 do 6, breskve 6 do 12, hruške 4 do 8, orehi 36 do 40 za kg, limone 0-50 do 3 za komad.

Specerijsko blago. Kava I. 70 do 80, II. 50 do 65, pražena I. 80 do 100, II. 52 do 70, čaj 60 do 125, sol 2-75, kis 2 do 6, olje 20 do 22 za liter, milo 14 do 18, soda 2, ječmenova kava 14 do 16, cikorija 20 do 25 za kg.

Zito. Pšenica, ječmen, oves, ajda 3, koruza, proso 3-50 fižol 6 do 7, grah 14, leča 14 do 16 Din za kg.

Mleški izdelki. Pšenična moka 3-50 do 5-75, ržena 4-80 do 5, ječmenček 6 do 12, otrobi 2-25 do 2-50, ajdova moka 6 do 7 Din za kg.

Krma. Seno 100 do 170, slama 55 do 70 dinarjev za 100 kg.

Kurivo. Drva trda 140 do 150, mehka 105 do 120 Din za 100 kg, petrolej 7, bencin 10 Din za liter.

Zelenjava. Solata 0-75 do 1-50, ohrovt 1 do 2, karfiol 3 do 6, kumarce 0-50 do 2, pesa rdeča 0-25 do 1 Din za komad, čebula 2-50, česen 12 do 18, krompir 1-25 do 2, hren 8 do 16, kislo zelje 5, kisla repa 3 Din za kg.

R. WILLMANN

STROJNO PODJETJE

LJUBLJANA, SLOMŠKOVA ULICA ŠT. 3

Izdeluje različne vrste strojev za lesno industrijo, transmisijne naprave, tovarna dvigala vseh vrst, rebraste ovi iz kovanega železa. Prevzema projektiranje in opremo različnih mehaničnih naprav ter izvršuje vsa v strojno stroko spadajoča dela in popravila točno, solidno in po možnosti najhitreje.

VELETRGOVINA

kolonijalne in specerijske robe

IVAN JELAČIN

LJUBLJANA

Zaloga sveže pržene kave, mlečnih dišav in rudniške vode.

Točna in solidna postrežba! Zahtevajte cenik!

TEOD. KORN

LJUBLJANA

POLJANSTA CESTA ŠT. 8

(preje Henrik Korn)

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar. Instalacija vodovodov.

Naprava strelovodov. Kopališke in klosetne naprave.

CENTRALNA KURJAVA

Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo, lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škafle) za konzerve in litografiranih ambalaž.

Prometni zavod za premog d. d.

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/I.

prodaja samo na debelo

PREMOG tu- in inozemski za industrije in domačo kurjavo, KOVAŠKI PREMOG vseh vrst, KOKS, livarski, plavžarski, plinski, BRIKETE.

LJUBLJANA - GREGORČIČEVA ULICA 23 - TEL. 2552

TISKARNA

TRG.-IND. D. D.

MERKUR

SE PRIPOROČA

ZA TISK VSAKOVRSNIH TISKOVIN ZA TRGOVCE, OBRATNIKE, INDUSTRIJCE IN URADE.

LASTNA KNJIGOVEZNICA.